

ВЪСТНИКЪ НА БЪЛГАРСКИЯ ЗЕМЛЕДЕЛСКИ СЪЮЗЪ

ЗАЩИТА

За частни обявления се плаща по 2½ ст. на дума въ последната страница, а на първа по 5 ст. Обявления отъ съдебнитъ пристави се помѣстватъ по особено споразумение

Неплатени писма не се приематъ и необнародвани ръкописи не се връщатъ, освѣнъ ако сѫ придружени съ пощенска марка.

В. Земледѣлецъ "га" излиза веднѣжъ въ седмицата. Цѣната на вѣстника е за година 6 лева въ прѣдплата. На ученици се отстъпва за 5 лева. За странство се прибавятъ само пощенскитъ разноски.

Всѣчко което се отнася до вѣстника се испраша до администрацията въ гр. Плъвенъ.

ОРГАНЪ НА БЪЛГАРСКИЯ ЗЕМЛЕДЕЛСКИ СЪЮЗЪ.

КЪМЪ ЧИТАТЕЛИТЪ НИ.

Съобщаваме за знание, че отъ 26 Мартъ н. г., Александръ Кирчевъ отъ гр. Плъвенъ става агентъ на вѣстника ни, като е натоваренъ да събира, както стари або наменти, така сжщо да записва и нови абонати, затова молиме читателитъ си да иматъ пълно довѣрие къмъ него.

Отъ редакцията

ОБЯВЛЕНИЕ

ИНТЕРЕСНО ЗА ЛОЗАРИТЪ!

5000 вкоренени и ашладисани прѣчки върху Рупестрисъ Монтикола и Солонистъ:

35000 вкоренени и ашладисани прѣчки върху Рипарма Порталисъ съ умѣрени цѣни могатъ да се доставятъ чрѣзъ земледѣлско бюро на К. Илиевъ въ гр. Плъвенъ

Пакъ по челяднитъ имоти.

Въ единъ отъ минжлитъ броеве, ние, слѣдъ като посочихме на по главнитъ принципи върху които трѣбва да почива единъ законъ за челяднитъ имоти, за да може да се защити нашето дребно земледѣлие, общахме, че ще се повърнемъ по този важенъ въпросъ. Съ тѣзи си нѣколко реда идимъ да изпълнимъ общанието си. Още тогава, ние обърнахме вниманието на читателитъ ни, че противъ задържанieto на дребната земледѣлска собственост чрѣзъ челяднитъ имоти сж нашитъ социалисти; тѣ смѣтатъ, че задържанieto на дребната селска собственост е равностойно съ закрѣпването на мизерията. Доводитъ на социалиститъ (виждъ брой 25 отъ „Работ. вѣст.“) за явяването имъ противъ челяднитъ имоти сж слѣднитъ:

1. Челяднитъ имоти сж негодни и даже прѣчатъ за интензивността на земледѣлския трудъ;
2. Съ тѣхъ кредита на селянитъ се убива;
3. Чрѣзъ тѣхъ не спира обезземляването, а прѣврщатъ кредита отъ личенъ въ реаленъ (ипотекаренъ); съ тѣхъ измѣняватъ само личността на кредитора, безъ да се помогне на селянина;
4. Охранението имъ става за смѣтка на и тѣй ограниченитъ икономически, културни, битови и просвѣтителни нужди.

Ние, до колкото силитъ ни позволяватъ, ще се погрудимъ да уборимъ тѣзи сѣвсемъ неоснователни доводи противъ създаването на челяднитъ имоти.

Нашитъ социалисти сж противъ челяднитъ имоти, защото тѣ по своя размѣръ не представляватъ условие за интензивно производство, за повишение производителността на труда, защото при тия дребни участъци, каквито закони за челяднитъ имоти искусствено иска да подържи, явява се невъзможно рационалното (!) и машинно обработване на земята. Това твърдение на социалиститъ доказва, колко сж тѣ слаби по стопанскитъ въпроси. Спорѣдъ тѣхъ, интензивно и рационално земледѣлие, а слѣдователно и производително земледѣлски трудъ може да има само тамъ, където мѣстнитъ условия допускатъ приложението на машинния трудъ въ земледѣлието, всѣкъ другадъ, където машината обрботка на земята не е въведена и не може да се въведе, и дума не може да става за рационално стопанствование и за производителенъ земледѣлски трудъ! . . .

Ние ще обяснимъ, какъ стоятъ челяднитъ имоти по отношение интензивното и рационално стопанствование.

Спорѣдъ стопанскитъ науки, интензивното стопанствование се измѣрва по количеството на труда и капитала, които се харчи на единица пространство земя; затова колкото повече трудъ и капиталъ харчимъ на единица пространство земя въ извѣстно имение, толкова и стопанствованиято е по интензивно. Така сжщо стои въпроса и съ разнитъ културни растения. Различнитъ културни растения изискватъ различно количество трудъ и капиталъ: едни изискватъ повече трудъ, други повече капиталъ, а трети повече и трудъ и капиталъ, за това и различнитъ културни растения се различаватъ по степента на своята интензивност. Отъ друга страна, практиката е доказала, че на разнитъ форми земледѣлие отговарятъ и различни растения. Напр., знае се, че отъ всичкитъ културни растения, едрия земледѣлецъ може да обработва съ най-голъма икономическа полза тѣзи отъ тѣхъ, които изискватъ повече машинно обработване, отъ колкото ржчно, защото ржчната ржбота е производителна само при дребнитъ земледѣлци, където труда е собственъ; такива растения

сж житнитъ, фуражнитъ и нѣкой отъ индустриалнитъ, особено окопователнитъ; когато напротивъ, дребния земледѣлецъ, благодарение на обстоятелството, че той изпълнява заедно съ сѣмейството си всичката стопанска работа, всѣки пжтъ ще има по голѣма печалба, ако обработва такива растения, които искатъ прѣкъсната ржчна работа и стопанско гледание; такива сж: търговскитъ растения, влакнодайнитъ и нѣкой отъ индустриалнитъ. Благодарение на това различие на културнитъ растения, ние виждаме, че дребнитъ стопанства не само че устояватъ въ конкуренционата борба срѣщу едритъ, но и отиватъ въ много държавия по добръ, отъ колкото едри. Отъ кожитъ само нѣколко реда се вижда, че правото за интензивно стопанствование не се пада само на едрия земледѣлецъ, защото ако последния сѣе и обработва пшеницата и подобнитъ ней растения, които изискватъ повече машинно обработване, то дребния земледѣлецъ пжкъ може да обработва тютюна, мака, лена, хмѣла и др. растения, които не допускатъ приложението на машинното обработване, но затова пжкъ изискватъ голѣмо количество ржчна работа. Но това още не доказва, че едрия земледѣлецъ стопанствува по интензивно отъ колкото дребния, само за това, че последния не употребява машинитъ. Едно дребно стопанство съ култури като: хмѣлъ, тютюнъ, ленъ, макъ и др. ще бжде всѣкога по интензивно, отъ колкото съсѣдно на него едро — съ пшеница, ечемикъ, овесъ, люцерна и др. при всичко, че последното си служи съ най-усвѣршенствуванитъ машини. Нашитъ социалисти, прѣди всичко, трѣбва да правятъ различие, когато говорятъ за машинно обработване, интензивно и рационално стопанствование въ земледѣлското производство, въ сравнение съ другитъ форми производства отъ обработващата промишленост. Згодитъ отъ приложението на машинното обработване въ земледѣлската промишленост и въ другитъ форми промишлености сж различни. Въ земледѣлието машинното обработване не може да служи като признакъ за рационално и интензивно стопанствование, защото земледѣлскитъ машини, благодарение на това че не сж още така свѣршенни и че по голѣмата частъ отъ земледѣлскитъ операции не сж обхванати съ машина обра-

ботка, не прѣдставляватъ онѣзи прѣимущества, каквито машинитъ въ обработващата промишленост. Така че, въ едно стопанство отъ 70 до 80 декара обработваема земя, каквито смѣтаме да бждатъ челяднитъ имоти, което не допуска въвежданието на едритъ машини, не значи че не може да се стопанствува интензивно и да се повдигне производителността на труда, а напротивъ, въ него ще може да се стопанствува и по интензивно и по рационално, отъ колкото стоящето до него едро стопанство, стига да се нагласи съобразно диктовката на условията.

Така сжщо стои въпроса и съ рационалното стопанствование при дребнитъ стопанства. Нашитъ социалисти твърдятъ, че нямаме ли условия за машинно обработване, т. е. нямаме ли едро земледѣлие, не можемъ да стопанствуваме не само интензивно, но и рационално. Както виждатъ читателитъ ни, нашитъ социалисти смѣватъ тѣзи двѣ различни по значението си нѣща въ едно. Интензивността, както спомѣнахме и по горѣ, се мѣри по количеството на исхарчения трудъ и капиталъ на извѣстно пространство земя, а рационалността — до колкото стопанството е организирано съгласно съществующитъ условия. И казваме: стопанство, което е организирано, съгласно мѣстнитъ естествени и икономически условия, така, че принася възможния най-голъмъ чистъ и постояненъ доходъ се казва — рационално, а противното на това нерационално. Едно дребно стопанство може да бжде така наречено, че да заслужава името рационално, безъ, обаче, да бжде интензивно и обратно. Сжщо така, едно голѣмо имение може да бжде интензивно, безъ да бжде рационално; може, обаче, да се случи щото стопанството да бжде и рационално и интензивно, но това не е обязательно. Значи, машинното обработване въ едно стопанство може, въ извѣстни случаи, да служи за признакъ за интензивно стопанствование, но никой ижтъ не и за рационално стопанствование. Едно наше селско стопанство, нагласено спорѣдъ условията ни, безъ да има едри машини, може да бжде много по рационално, отъ колкото голѣмия Русенския Образцовъ Чифликъ, който има всички най-усвѣршенствувани и най-крупни машини, като започнете отъ парната вършачка и свѣршите съ най-

